

ГЛОБАЛЬНЕ ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРОТИБОРСТВО ТА ЙОГО РЕВОЛЮЦІЙНИЙ ШЛЯХ

У статті розкриваються основні поняття інформаційного протиборства. Проводиться аналіз етапів розвитку глобального інформаційного протиборства. Наводяться особливості забезпечення інформаційної безпеки в епоху глобалізації.

Ключові слова: глобалізація, інформаційний простір, інформаційне протиборство, інформаційна зброя, інформаційно-психологічна безпека, психологічний захист,

The basic concepts of the informative opposing open up in the article. The analysis of the stages of development of the global informative opposing is conducted. The features of providing of informative security are pointed in the epoch of globalization.

Keywords: globalization, informative space, informative opposing, informative weapon, informative-psychological safety, psychological protection.

Вступ. Початок третього тисячоліття відзначається стрімким глобальним розвитком комп'ютерних інформаційних технологій, засобів електронної телекомунікації, масовим впровадженням їх у всі сфери суспільної діяльності. Швидкі темпи розвитку комп'ютеризації та інформатизації суспільства неминуче ведуть до створення єдиного світового інформаційного простору, в якому акумулюються всі засоби збору, накопичення, обробки, обміну та зберігання інформації.

У сучасних умовах електронна техніка, що розвивається стрімкими темпами, сприяє підвищенню об'ємів та швидкості поширення інформації. Удосконалюються можливості інформаційного обхвату великих територій та мас людей у найкоротші терміни. Разом з позитивними явищами глобальної інформатизації чіткіше проступають контури нових міжнародних проблем. Перш за все, це відноситься до сфери інформаційної безпеки та інформаційного протиборства. Не можна стверджувати, що дані проблеми виникли лише в умовах глобальної інформатизації, але виникнення єдиного інформаційного простору дозволило перетворити його на ще одне поле протиборства в міжнародних відносинах.

Очевиднішою стає залежність політичної влади від можливостей здійснювати інформаційне протиборство у зовнішньо- та внутрішньополітичній сферах. Основні тенденції зміни характеру геополітичної боротьби дер-

жав, розвиток процесу глобалізації на початку ХХІ століття свідчать про те, що разом з традиційними силовими методами та засобами вирішення завдань у цій області все більше використовуються інформаційні.

Інформаційний простір фактично стає театром військових дій, де кожна протиборча сторона прагне отримати перевагу, а у разі потреби розгромити противника.

Основними засобами ведення інформаційного протиборства постають національні й транснаціональні засоби масової інформації, а також будь-які інші інформаційні мережі, здатні впливати як на світогляд, політичні погляди, правосвідомість, менталітет, духовні ідеали та ціннісні установки окремої людини, так і на суспільство в цілому.

Теорія інформаційного протиборства під впливом комплексу об'єктивних і суб'єктивних чинників пройшла складний еволюційний шлях: від сприйняття її як допоміжного засобу при вирішенні бойових завдань на тактичному рівні до надання їй глобальної функції управління політичними процесами на стратегічному рівні.

Комплекс заходів, який у ХХ столітті отримав назву інформаційно-психологічних операцій, ще з незапам'ятних часів супроводив бойові дії. Наприклад, бойове розфарбовування первісних воїнів служило як підняття бойового духу, так і дезорієнтації противника відносно складу протидіючих сил. Вона повинна була вселити

ворогові, що він має справу не з армією, а з надприродними, містичними силами. Як відомо, цілеспрямоване дезінформування противника відносно складу, розташування, чисельності протидіючих сил і понині є одним з найважливіших елементів ведення бою.

Етапи розвитку інформаційного протиборства.

Ще в IV ст. до н. е. з'явилась перша фундаментальна праця блискучого китайського стратега і мислителя Сунь-Цзи "Мистецтво війни", в якій було написано: "Засобом, завдяки якому просвічені правителі та мудрі полководці виступали і підкоряли інших, а їхні досягнення мали перевагу над багатьма, було попереднє знання. Попереднє знання, не можна отримати від демонів та духів, не можна одержати з явищ або небесних знамень; воно має бути отримане від людей, які знають справжній стан противника" [1].

Сунь-Цзи вперше запропонував використовувати інформаційні заходи, як альтернативу бойовим діям. Він сформулював 9 заповідей, дотримання яких забезпечувало такий потужний вплив на загальний духовний світ армії противника, що вона просто розкладалася ще до початку битви. По суті, концепція Сунь-Цзи лежить в основі сучасних інформаційно-психологічних операцій. Але до того, як відбулося повернення до принципів древнього китайського стратега і мислителя, технології інформаційного впливу пройшли довгий шлях розвитку.

Спочатку інформаційні заходи розглядалися як засоби військово-політичної дезорієнтації противника і зводилися до двох основних напрямів:

1) дезінформація щодо власних ресурсів;

2) дії, направлені на поразку чи блокування каналів передачі даних з метою дезорієнтації і дезорганізації противника (в результаті успішного проведення подібних операцій противник втрачає здатність діяти координовано, що значно підвищує його уразливість).

Для виконання вищезазначених завдань (особливо 2-ого напрямку), у складі збройних сил країн світу функціонують війська радіоелектронної боротьби. Вони займаються зашумленням каналів радіозв'язку, перешкоджають роботі засобів радіоелектронної розвідки противника тощо. У наступальних операціях, як відомо, цілями, що підлягають першочерговому знищенню, є вузли зв'язку: телефонні АТС, сервери стільникових операторів і провайдерів Інтернет зв'язку, передавальні комплекси телевізійних і радіомовних станцій. Як правило, наступу передують пеленгація всіх джерел електромагнітних полів, які можуть використовуватися як засоби зв'язку.

Комплекс вищеописаних дій відноситься до так званого першого покоління інформаційної зброї, або до техногенної сторони інформаційного протистояння. З часом паралельно розвитку техногенної стала оформлятися й гуманітарна сторона. Все більше і більше уваги стало приділятися необхідності впливу на психологічні характеристики керівництва і особового складу армії противника, а також цивільного населення в тилу.

З 50-х років XX століття фахівці Пентагону авіаційні нальоти стали розглядати у тому числі і як психологічну зброю. У роки Корейської кампанії була розроблена концепція, що значно підвищувала результативність бомбових ударів за рахунок їх (здавалося б побічного) психологічного ефекту. Хаос і паніка, які спричиняють бомбові удари, вийшли на передній план у відношенні до традиційних завдань по знищенню живої сили, військових, промислових чи цивільних об'єктів. Бомбові удари стали розглядатися не як засоби знищення інфраструктури противника, що передують сухопутному вторгненню, а як механізми, за допомогою яких можливо переконати противника припинити опір.

Безумовно, волю противника до опору можна зламати не лише ракетно-бомбовими ударами. Вже в 30-і роки XX століття в Європі бурхливо розвивався відносно новий напрям, названий пропагандою. До цього часу відносяться перші, досить успішні кроки з використання ЗМІ у якості зброї. На початок Другої світової війни абсолютними лідерами в області інформаційних технологій були німці. Німецьким фахівцям удалося організувати внутрішній інформаційний простір таким чином, що зовнішні інфогенні загрози просто розчинилися в нім. Громадяни Рейху були упевнені в непереможності своєї країни та у святості цінностей, на яких вона трималася. Була створена ціла індустрія, що відповідала за необхідний зміст інформаційного поля: друкована преса, радіо, кінематограф, студії звукозапису, візуальна реклама тощо. Рейх серйозно працював над створенням нової культури та засобами її поширення. Німецьке короткохвильове радіо цілеспрямовано працювало із зарубіжними аудиторіями, насаджуючи їм свій образ як найпрогресивнішої й непереможної країни. Варто відмітити, що подальший розвиток аналогічних систем в інших країнах був реакцією на активність німців. Німецькі пропагандистські технології перейняли такі країни як СРСР, США, Великобританія тощо. На початок Холодної війни ЗМІ, а особливо радіо як засіб інформаційно-психологічного впливу, використовували практично всі держави, що були втягнуті у протистояння (як лідери, так і сателіти).

Отже, на початок останньої чверті XX ст. інформаційно-психологічне протистояння оформилося як комплекс, що складається з техногенного та гуманітарного рівня і забезпечує вирішення таких завдань:

1) блокування чи пошкодження каналів управління і зв'язку противника;

2) дезінформування противника;

3) створення атмосфери напруженості та паніки в тилу противника від постійного очікування ударів;

4) вплив на соціальну свідомість противника з метою його деморалізації.

У період, про який іде мова, основою класичного підходу до спеціальних інформаційних операцій, були суто лінійні представлення, згідно з якими результат зовнішньої управлінської діяльності є однозначним і лінійним, пропагандистські зусилля при цьому відповідали схемі: управляючий вплив – бажаний результат. Тобто, збільшення інтенсивності впливу завжди збільшує віддачу. Нацистський міністр пропаганди Й. Геббельс називав це "жорстким втлумачуванням". Упродовж XX століття принцип "жорсткого втлумачування" вважався універсальною парадигмою ведення інформаційної політики. Проте, починаючи з 80-х років на Заході вперше відчували, що ефект впливу не завжди прямо пропорційний його інтенсивності [2].

Криза класичної концепції пропаганди співпала з новим витком інформатизації, а точніше, стала його результатом. Лінійний підхід до здійснення інформаційних операцій, що передбачає прямий зв'язок між інтенсивністю впливу і результатом, поступово ставав усе менш адекватним новим умовам. Розвиток інформаційних технологій привів до багатократного збільшення числа доступних каналів інформації. Можливість діалогу, що відродилася в комунікативних процесах, стала природним бар'єром сприйняття пропаганди. Навіть найпотужніший пропагандистський імпульс просто згасав у системі, що прискореними темпами розширювалася й розгалужувалася. Зростання числа каналів передбачало утворення так званих субреальностей. Реципієнт тепер сам став вибирати джерело інтерпретації реальності, який би відповідав його картині світу. Можна констату-

вати, що інформаційна система стала формуватися за зразком системи суспільної, стаючи ключовим носієм суспільної свідомості, або іншими словами своєрідною віртуальною проекцією самого суспільства. Природно, що в подібних умовах симетричний, лінійний підхід як до вивчення інформації та комунікації, так і до організації інформаційних операцій мав би бути замінений на дещо, більш відповідне умовам.

У дослідженнях процесу зміни характеру зв'язку між системою ЗМІ та споживачами інформації відбулися суттєві зміни, коли була зроблена спроба пояснити їх з точки зору синергетичних законів, які у подальшому увійшли до арсеналу фахівців з масових комунікацій, як база сучасної інформаційної політики. Суспільство стало розглядатися як надзвичайно складна система, кожен з елементів якої має багато ступенів свободи. Інша кже кажучи, суспільство стало представляти систему, що знаходиться в стані постійного вагання перед вибором одного з можливих еволюційних шляхів. На вибір певного шляху розвитку, згідно з сучасними уявленнями, може вплинути імпульс навіть мінімальної напруги.

З одного боку, умови, що змінилися, значно ускладнили завдання для фахівців з інформаційних операцій, а з іншого боку вивели потенційні можливості "інформаційної зброї" на принципово новий рівень. Якщо раніше про інформаційні операції говорилося, як про щось супутнє бойовим діям і таке, що має допоміжну функцію у відношенні до традиційної військової сили, то в нових умовах інформаційна стратегія може замінювати традиційні методи.

Вважається, що Україна в її нинішньому стані обійшла США в 14 млн. доларів. У той час, як сума, витрачена в Іраку, за даними на 2007 рік перевищила 450 млрд. доларів. Слова президента США Ніксона, проголошені в 60-х, виявилися пророчими. Він заявив, що вважає 1 долар, вкладений в інформацію, коштовнішим, ніж 10 доларів, вкладених у створення систем озброєнь, оскільки останні навряд чи будуть колись застосовані, в той час, як інформація працює постійно та повсюди. Військове вторгнення поступово стає крайнім заходом, уживаним лише тоді, коли фахівці з інформаційних операцій не справляються з поставленими завданнями [3].

Останніми роками в рамках ініціативи "Інформаційна революція" програми стратегічних оцінок Національної ради з розвідки США аналітичною корпорацією РЕНДОМ були проведені ряд міжнародних наукових конференцій і семінарів, в ході яких вивчалися і оцінювалися думки провідних експертів з проблеми трансформації суспільства під впливом інформаційної революції.

Результати виконаної роботи були узагальнені експертами РЕНД у звіті "Глобальний курс інформаційної революції: загальні питання і регіональні відмінності" ("The global course of the information revolution: recurring themes and regional variations", MR-1680-NIC), опублікованому влітку 2003 року.

Основна мета проведеного дослідження – виявити характер впливу інформаційних технологій та інформаційної революції на економічну, фінансову, політичну, культурну, соціальну й інші сфери життєдіяльності сучасного суспільства, а також дати прогноз розвитку ситуації на найближчих 10-20 років.

У дослідженні наголошується, що сьогодні прогрес в інформаційних технологіях вже торкнувся більшості сфер бізнесу, державної і суспільної діяльності практично в усіх регіонах світу. Інформаційні технології та пов'язана з ними інформаційна революція перетворилися на один з найбільш значимих чинників, сприяючих динамічній трансфо-

рмації суспільства, його переходу від суспільства постіндустріального до суспільства інформаційного.

Результати аналізу дозволили виявити ряд характерних особливостей розвитку інформаційних технологій і впливу інформаційної революції, причому ряд особливостей характерний більшості регіонів світу, а деякі з них специфічні лише для окремих регіонів планети.

Так, серед особливостей, характерних більшості регіонів світу, прагнучих використовувати досягнення інформаційної революції, експерти РЕНД відзначають.

1. Розробка нових технологій безперервно стимулюватиме інформаційну революцію.

2. Інформаційна революція породить нові бізнес-моделі, які суттєво трансформують діловий і фінансовий світ.

3. Інформаційна революція істотно торкнеться механізмів управління суспільством і створить нових політичних гравців.

4. Інформаційна революція залишиться багатоліною і формуватиметься соціальними та культурними цінностями.

5. Збережеться багатофакторна форма і характеристика національного підходу до сприйняття інформаційної революції.

Крім того, експерти РЕНД прогнозують наступні основні тенденції розвитку геополітичної обстановки в світі.

1. У найближчих 10-20 років США залишаться в авангарді інформаційної революції.

2. Інформаційна революція в Європі розвиватиметься повільніше та іншим шляхом, ніж у США та Канаді.

3. У найближчих 10-20 років низку країн Азіатсько-тихоокеанського регіону продовжать стрімкий розвиток і масштабне використання інформаційних технологій.

4. Геополітичні тенденції, яким сприяє інформаційна революція, можуть відзначити нові виклики національної безпеки Сполученим Штатам і іншим розвинутим країнам світу.

Оскільки темпи зазначених технологічних революцій зростають, а їх синергетичний вплив збільшується, зростає і розуміння наслідків їх впливу на суспільство майбутнього. Експерти "Ренд" констатують, що в ході вказаних технологічних революцій збережеться нерівність окремих націй і регіонів планети; більш того, прискорення темпів технологічної революції приведе до поглиблення нерівності, і як наслідок – до небувалого зростання напруженості у всьому світі.

У даний час, на думку американських фахівців, інформаційне протистояння є не просто видом забезпечення операцій збройних сил шляхом порушення процесів контролю та управління військами, але й виходить далеко за межі цих проблем. Про це говорять основні результати досліджень, проведених фахівцями американської корпорації "Ренд" в кінці 90-х років. У цьому дослідженні вперше з'явився термін "стратегічне інформаційне протистояння". Таке протистояння, згідно з заявами авторів звіту, є використанням державами глобального інформаційного простору та інфраструктури для проведення стратегічних військових операцій і зменшення впливу на власний інформаційний ресурс. Проведені дослідження дозволили виділити ключові особливості такого виду протистояння: відносно низька вартість створення засобів інформаційного протистояння і крах статусу традиційних державних кордонів при підготовці і проведенні інформаційних операцій. Подальше вивчення проблеми привело до введення поняття "Стратегічного інформаційного протистояння другого покоління". У звіті це поняття визначене як принципово новий тип стратегічного протистояння, породжений інформаційною революцією, що вводить інформаційний простір до кола можливих

сфер протиборства. Наголошується, що розвиток і вдосконалення підходів до ведення стратегічного інформаційного протистояння другого покоління в перспективі може привести до повної відмови від використання військової сили. По суті, інформаційне протиборство другого покоління зводиться до намагання здійснити видозміну супротивної сторони: до знищення її традиційного змісту та наповнення новим. Тобто, йдеться не про навіювання певних уявлень окремим людям чи групам, а про формування повноцінного суспільного світогляду, що має здатність до саморозвитку в потрібному напрямі. У звіті представлені наступні основні напрями дій з досягнення бажаного результату:

- створення атмосфери бездуховності та аморальності, негативного відношення до культурної спадщини противника;
- маніпулювання суспільною свідомістю і політичною орієнтацією соціальних груп населення країни з метою створення політичної напруженості і хаосу;
- дестабілізація політичних стосунків між партіями, об'єднаннями та рухами з метою провокації конфліктів, розпалювання недовіри, підозрливості, загострення політичної боротьби, провокація репресій проти опозиції та навіть громадянської війни;
- зниження рівня інформаційного забезпечення органів державної влади та управління, інспірація помилкових управлінських рішень;
- дезінформування населення про роботу державних органів, підривання їх авторитету, дискредитація органів управління;
- провокація соціальних, політичних, національних і релігійних зіткнень;
- ініціація страйків, масових безладів й інших акцій економічного протесту;
- утруднення прийняття органами управління важливих рішень;
- підривання міжнародного авторитету держави, його співпраці з іншими країнами;
- нанесення збитку життєво важливим інтересам держави в політичній, економічній, оборонній та інших сферах.

Лише три з вищенаведених напрямів не відносяться до ЗМІ безпосередньо. Останні ж сім напрямів є суто інформаційними.

З початку 70-х і до кінця 90-х років абсолютними лідерами в області інформаційного протистояння були американці. Вони, здавалося, успішно впоралися із завданням інтенсифікації використання глобального інформаційного ресурсу та блокування своїх ресурсів для інших країн. У результаті в 2003 році за підрахунками китайських фахівців у загальній сукупності інформаційного обміну між розвинутими країнами та такими, що розвиваються 80% складав потік інформації з країн розвинутих у ті, що розвиваються.

У даний час США активізують проведення робіт, направлені на реалізацію національної інформаційної стратегії. Мета цих робіт – забезпечити інформаційну перевагу шляхом нав'язування інформації, що спонукала б вище військово-політичне керівництво інших країн приймати вигідні для США рішення. Ключовими елементами у справі досягнення цілей національної інформаційної стратегії є управління сприйняттям цільової аудиторії та формування "громадської думки" шляхом маніпулювання інформацією.

Цілі національної політики США досягатимуться шляхом ведення стратегічного інформаційного протиборства з використанням атакуючої інформаційної зброї. Останнім часом усе частіше розглядаються не апаратно-програмні засоби впливу на інформаційні си-

стеми й інформаційний ресурс противника, а засоби та методи маніпулювання інформацією. Про це говорить аналіз робіт з даної тематики – в зарубіжній пресі останніми роками зросло число робіт з розробки засобів і методів маніпулювання свідомістю (зокрема, методів нейролінгвістичного програмування, гіпнозу й інших сугестивних методів), дослідження психології особистості тощо. З'явилися ряд нових понять, наприклад – "реальна віртуальність", коли освітлення певної події в пресі стає важливішим, чим сама ця подія.

У ході ряду наукових досліджень за такими програмами, як "МК-ультра", "Артишок" тощо, проведеними ще в 60-70 роках, встановлено, що найбільш перспективними методами ведення інформаційної війни є саме методи впливу на індивідуальну, групову та суспільну свідомість [4].

Реалізація подібних методів на державному рівні вимагає перегляду ключових підходів до проведення зовнішньої та внутрішньої політики держави в інформаційну епоху.

Основними силами, задіяними в сучасному стратегічному інформаційному протиборстві, будуть невеликі групи висококласних політтехнологів, спічрайтерів та іміджмейкерів, що створюють і обігрують заданий сценарій. Робота таких фахівців сьогодні називається "Зв'язками з громадськістю" (public relation, PR). Прикладом такої групи є група фахівців, що освітлювала конфлікт в Югославії, на чолі з Джиммі Шеа. Саме в Югославії був апробований у повному обсязі весь цикл заходів щодо стратегічного інформаційного протиборства: від дискредитації політичного керівництва перед початком конфлікту, до вигідного освітлення подій в ході збройної агресії.

Варто зазначити, що багато в чому процеси глобалізації об'єктивні й викликані рівнем науково-технічного прогресу; відмовитися від передових досягнень сьогодні вже просто неможливо. США та інші розвинуті країни одними з перших усвідомили переваги, які дає глобалізація, та спробували збудувати модель нового глобального суспільства під власні, багато в чому егоїстичні, інтереси. Проте уразливість цієї ідеї очевидна – стійке глобальне суспільство може бути побудоване лише на основі мережевої, а не ієрархічної структури, в якій кожен вузол буде рівноправним у своїх стосунках. За цих умов однією з нагальних проблем постає вироблення нових ідей подальшого позитивного розвитку глобального суспільства.

Особливості забезпечення інформаційної безпеки в епоху глобалізації. Створення єдиного глобального інформаційного простору, що є природним результатом розвитку світової науково-технічної думки та вдосконалення комп'ютерних та інформаційних технологій, створює передумови для розробки та застосування інформаційної зброї. Володіння ефективною інформаційною зброєю та засобами захисту від неї стає однією з головних умов забезпечення національної безпеки держав у XXI столітті.

Розглядаючи тенденції глобального інформаційного суспільства неможливо не згадати явище, що змінює існуючу систему сучасних міжнародних відносин. Ідеться про міжнародний "кібертероризм", який за допомогою сучасних телекомунікацій продукує "терористичну свідомість", надає можливість терористичним групам завдяки мас-медіа маніпулювати масовою свідомістю. Медіа-інформаційний тероризм став різновидом інформаційного тероризму. Через Інтернет тероризм пропагує ідеї у світовому масштабі.

Проблеми, що постали у зв'язку з переходом до інформаційного суспільства, ще більше загострюють не-

обхідність осмислення закономірностей, особливостей та наслідків від розробки та впровадження на ринок нових засобів масової інформації та комунікації. Через новизну, складність і певну унікальність проблематики досі немає достатньо диференційованих наукових досліджень щодо сутності "інформаційного протиборства", не вистачає науково обгрунтованих методичних засад дослідження різних розробок цього напрямку.

Тому питання просування та закріплення національних інтересів за межами власної держави має неабияке науково-прикладне значення, насамперед, з точки зору дослідження механізмів державного управління та розробки науково обгрунтованої стратегії й тактики забезпечення національної інформаційної безпеки.

Сучасна геополітична ситуація вимагає принципово іншого підходу до проблеми забезпечення національної безпеки, аналізу змісту й еволюції всього спектру геополітичних факторів, найважливішим з яких є інформаційний. Сьогодні правомірно стверджувати, що за інших рівних умов досягнення державою стратегічних переваг залежить від інформаційних можливостей, які у нього є. Про це свідчать підсумки "холодної війни", яка велася перш за все інформаційними засобами. Так, досягнувши паритету з США у військовій сфері, СРСР зазнала поразку в інформаційному протиборстві.

Проаналізувавши політичні причини поразки СРСР у "холодній війні", слід зазначити, що разом з об'єктивними (економічними, ідеологічними тощо) існували й суб'єктивні (недооцінка військово-політичним керівництвом СРСР ролі та значення інформаційних факторів, відсутність ефективних технологій ведення інформаційного протиборства тощо). При цьому на початку 80-х років роль інформаційно-психологічного впливу, психологічних операцій у системі забезпечення національної безпеки США різко зросла [5].

З приходом у США до влади адміністрації Р. Рейгана сталися кардинальні зміни в теорії та практиці інформаційного впливу. Почалася ера глобальної боротьби за суспільну свідомість народів з використанням новітніх інформаційних технологій на основі координації діяльності всіх державних структур і транснаціональних корпорацій.

Скоординована діяльність інформаційно-психологічних структур (державних, суспільних і комерційних організацій) дала свої результати: зараз США домінують у світовому інформаційному просторі. А за допомогою розвитку мережі Інтернет США прагнуть встановити

стратегічне лідерство в глобальному інформаційному просторі і в XXI ст.

Перегляд пріоритетів та акцентів в інтерпретації проблем національної безпеки поставили науку і практику перед необхідністю розробки абсолютно нового аспекту цієї проблеми – безпеки психологічної.

В останні десятиліття можливості впливу на психіку людини різко зросли. Однією з головних причин цього є значні досягнення в області психотроніки, парапсихології, біоенергетики, інших психофізіологічних феноменів.

Пошук нових форм і методів впливу на психіку людини, великих мас людей розгорнутий у більшості провідних країн світу.

Висновок. Для захисту соціальних об'єктів від негативних впливів у ході глобального інформаційного протиборства необхідне створення системи інформаційно-психологічного забезпечення як складової національної безпеки. Дана система повинна забезпечити захист психіки цивільного населення і військовослужбовців від негативного інформаційно-психологічного впливу. Її основним завданням має бути забезпечення психологічної безпеки особи, суспільства та держави.

Інформаційно-психологічна безпека має передбачати:

- захист психіки населення, соціальних груп, військовослужбовців, громадян від деструктивних інформаційно-психологічних впливів;
- протидію спробам маніпулювання процесами сприйняття інформації населенням і військовослужбовцями з боку ворожих політичних сил, що проводиться з метою ослаблення обороноздатності;
- відстоювання національних інтересів, цілей і цінностей в інформаційному просторі (глобальному, регіональному, субрегіональному, національному);
- постійний моніторинг відношення суспільства до найважливіших проблем національної безпеки (діагностика громадської думки), психічного стану населення, військовослужбовців;
- протидію інформаційній експансії в духовно-етичній сфері.

1. Трактаты о военном искусстве / Сунь-Цзы, У-Цзы; Пер. с кит., предисл. и коммент. Н.И. Конрада. – М.: ООО "Издательство АСТ"; СПб.: Terra Fantastica, 2002. – 558 с. 2. Литвиненко О.В. Спеціальні інформаційні операції. – К.: НІСД, 1999. – 148 с. 3. Г. Хумарян. Глобальное информационное противоборство нового типа. // http://voskanapat.info/news/globalnoe_informacionnoe_protivoborstvo_novogo_tipa/2009-10-31-88. 4. С. Гриняев. Россия в глобальном информационном обществе: угрозы, риски и возможные пути их нейтрализации. // <http://www.fonddiv.ru/articles/335>. 5. Панарин И. Первая мировая информационная война. Развал СССР. – СПб.: Питер, 2010. – 256 с.